

Profil de sibian

Sibienii sunt printre "subiectii" primului "Atlas antropologic al Transilvaniei" realizat in Romania. Potrivit cercetatorilor, femeile din zona Sibiului sunt in general mai solide, iar barbatii mai sfrijiti. Sasii se remarca printr-o statura impunatoare, dar le lipseste parul blond.

Romania este unul dintre putinele state din lume care nu-si cunoaste structura antropologica a populatiei si nu are un atlas antropologic national, care ar putea scoate in evidenta cine suntem, cum aratam si cum ne-au evoluat in timp trasaturile.

Recent, Academia Romana a lansat in sa un studiu referitor la particularitatile ardelenilor, pornind de la conformatia capului si a fetei, inaltimea, pigmentatia irisului si a parului si frecventa grupelor de sange. Pentru ca studiul sa fie relevant, au fost alesi bastinasii din mai multe comunitati transilvanene care, de cel putin trei generatii, apartin aceleiasi etnii si locuiesc in aceeasi zona.

Datele stranse au aratat ca barbatii romani din Transilvania au capul rotunjit, par destul de inchis la culoare si irisul cu o coloratie intermediara. Germanii sunt cei mai inalti transilvaneni, iar femeile sunt adesea corpulente.

Avem femei bine facute

Maria Vladescu si Corneliu Vulpe, cercetatori in cadrul Centrului de Cercetari Antropologice "Francisc I. Rainer" al Academiei Romane au realizat "Atlasul Antropologic al Transilvaniei" pornind de la cercetari antropologice anterioare. "Este vorba de o sinteza a documentelor existente deja", explica Maria Vladescu. Comunitatile investigate au cuprins 73 de sate cu mai mult de 12.000 de persoane de ambele sexe.

"Trebuie subliniat ca este vorba de un atlas de antropologie biologica, cu incursiuni sumare in genetica, demografie si istorie", spune Maria Vladescu.

Conform studiului, barbatul roman din Transilvania (tipul mediu reprezentativ) se caracterizeaza prin brahicefalie accentuata, adica un cap foarte rotunjit, conformatie faciala mediu-inalt dezvoltata, adica fata medie spre inalta, pigmentatie dominant inchisa a parului (brunet) si statura medie. Desi dimensiunile nasului in plan vertical prevaleaza asupra celor din plan orizontal, adica nasul este mai mult inalt decat lat, decalajele nu sunt prea mari.

Potrivit cercetarii, femeilor transilvanene le sunt specifice calota craniana ceva mai inalta si fata mai ingusta decat a barbatilor. De asemenea, la sexul feminin, constitutiile hipertrofice (adica femeile mai corpulente) sunt mai frecvente, asociate in acelasi timp cu un numar mai mare de staturi inalte.

Sasii ne privesc de sus

Studiul mentionat se refera si la minoritatile germane, maghiare si rromice care traiesc in Transilvania. In cazul maghiarilor, scrie in Atlas, "observam ca suntem in prezenta unui grup populational care are capul lung si concomitent lat". De asemenea, fruntea maghiarilor are tendinta catre formele inalte si late in acelasi timp.

In ceea ce priveste statura, maghiarii se plaseaza, ca si romanii de altfel, la un nivel mediu. Nu acelasi lucru se poate spune despre germani, care au statura cea mai inalta dintre populatiile transilvane. Pe de alta parte, rromii studiati au o inaltime sub-medie. Statura variaza si in functie de regiune. In Marginimea Sibiului, de exemplu, traiesc oameni mai scunzi decat in restul regiunilor transilvanene. Particularitati s-au observat si in Rasinari, locul unde bastinasii au anumite trasaturi specifice.

"Aici, calota craniana se distinge prin latime si nu prin inaltime, iar fata si nasul au dimensiuni mijlocii, chiar cu tendinte spre valorile mici", explica expertii in "Atlasul Antropologic al Transilvaniei".

Blonzii, o raritate

La capitolul pigmentatie, daca in cazul rromilor parul, preponderent inchis, cu iris in aceeasi coloratie, era de asteptat, in cazul germanilor se poate vorbi de o surpriza.

"Desi ne-am fi asteptat ca blondismul sa inregistreze o penetranta mai mare, fenomenul nu se prezinta

asa", scriu autorii studiului. Germanii au mai degraba par de o culoare intermediara (satén) si iris intermediar (caprui-verzui). O curiozitate: numarul barbatilor germani cu ochi albastri este de trei ori mai mare decat al celor cu parul blond (17,1%, respectiv 5,6%). Tot in cazul populatiei germane se poate vorbi de un cap nu chiar atat de rotund (ei avand un indice cefalic mic) si de o fata mai inalta decat la restul populatiilor studiate.

Desi la nivelul provinciei statistica a evidentiat un numar deloc de neglijat de persoane cu iris albastru (16%), tocmai aceasta categorie nu a fost semnalata in patru localitati submontane din tinuturile Sibiu, Brasov si Bistrita-Nasaud.

Trasaturi de Marginime

In cautarea sibianului autentic, care sa se apropie de profilul schitat de studiul antropologic, ne-am oprit la familia Ciuceanu din comuna Rasinari. Rasinareanca din mosi-stramosi, Maria Ciuceanu si-a amenajat in casa o camera demna de un muzeu.

"Am aici poze si obiecte de la 1700. Strabunici, bunici, socri, consateni de la inceputul secolului, sunt toti in fotografii pe care le pretuiesc. Exista intr-adevar o tipologie a ardeleanului, a sibianului din Marginime. Daca ar fi sa aleg un marginean tipic, l-as alege pe socrul meu, Iacob Ciuceanu, taran aratos si foarte destept, care a fost primarul Rasinariului timp de 30 de ani. Avea multe dintre aceste trasaturi si se purta tot timpul in costum national", povesteste Maria Ciuceanu privind o fotografie ingalbenita de timp.

Amuzata, recunoaste si faptul ca femeile au fost tot timpul corpolente in aceasta zona, exact cum arata si studiul Academiei Romane.

"Lucrurile s-au mai schimbat in sa. Cei din fotografii seamana perfect cu ce scrie acolo dar cei mai tineri parca au ceva schimbat. Oamenii nu mai sunt nici la caracter asa cum erau odata in zona Sibiului. Parca e mai multa rautate in noi", ofteaza batrana.

Școala si inaltimea

Intre factorii care pot explica variabilitatea dimensiunilor si conformatiei fetei si ale corpului la diferite populatii, cercetatorii i-au mentionat si pe cei cu substrat socio-cultural.

"S-au observat surplusuri antropometrice medii progresive (o crestere direct proportionala a staturii - n.r.) de la subiectii cu studii elementare la cei care au absolvit o facultate", explica autorii Atlasului.

"Atlasul Antropologic al Transilvaniei" (2005), la conceperea caruia a participat, intre alti colaboratori, si Cristina Glavce, directorul Centrului "Rainer", vine in continuarea altor studii publicate de membrii Centrului: "Atlasul Antropologic al Munteniei" (1999), "Atlasul Antropologic al Maramuresului" (2004) si "Atlasul Antropologic al Banatului" (2004). Studiul populatiei transilvane continua, cercetatorii avand in lucru, in aceasta perioada, aspecte privind dimensiunile si conformatia corporala a oamenilor din aceasta provincie.

Grupa A predomina

In ceea ce priveste repartizarea grupelor sangvine, in "Atlasul Antropologic al Transilvaniei" autorii afirma ca populatia Transilvaniei urmeaza aceeasi schema ca celelalte populatii europene. Grupa A este cea mai frecvent intalnita, urmata de O1, B3 si AB IV. "Despre grupa A se poate spune ca a fost mai des intalnita in asezarile din zona montana comparativ cu cele situate la altitudine mai joasa", se arata in studiu.

Am crescut 8 cm

Un alt studiu realizat de Institutul de Cercetari Antropologice "Francisc Rainer" din Bucuresti privind evolutia staturii concluziona ca, in ultimii treizeci de ani, romanii au crescut cu opt centimetri.

Cercetarea scoate in evidenta ca doborogii sunt mai inalti decat ardelenii, iar orasenii sunt mai inalti cu cinci centimetri decat cei din mediul rural. Media staturii masculine ajunge la 1,72 metri, iar a staturii

feminine, la 1,57.

Evolutia inaltimii a fost pusa de cercetatori pe seama schimbarilor de alimentatie si clima. De altfel, fenomenul de "crestere seculara", adica tendinta de amplificare a staturii umane este evidenta si la nivel mondial: in ultimul secol, fetele sunt mai inalte decat mamele, iar baietii mai inalti decat tatii cu 5 - 10 centimetri.

Homo Scornicensis

Primele cercetari antropologice de teren in toate provinciile istorice ale Romaniei au fost realizate in 1967 de catre academicienii Ștefan Milcu si Olga Necrasov. In 1968, apare "Atlasul antropologic al Olteniei" si, dupa mai bine de 30 de ani, apare volumul monografic "Atlasul antropologic al Munteniei".

In anii '80, studiile antropologice erau confectionate pentru a mitiza figura lui Ceausescu. S-a ajuns chiar la teza ca satul Scornicesti, locul sau de nastere, este vatra stramosului romanilor, denumit Homo Scornicensis, care are chipul si asemanarea dictatorului.

Antropometrie comerciala

Antropometria (metoda de studiu a posibilitatilor de identificare a oamenilor, a formei si a amprentelor corpului uman si a partilor lui) a fost folosita pentru prima data in secolul XIX in criminalistica, pentru identificarea criminalilor si a recidivistilor pornind de la caracteristicile lor fizice. Ulterior, in secolul XX, antropologii europeni si americani au recurs intens la antropometrie in incercarea de a identifica diferentele dintre rasele umane. Regimul nazist a aplicat masuratorile antropometrice pentru a demonstra superioritatea rasei ariane si pentru a motiva practicarea eugeniei. Discreditata de nazisti, antropologia fizica a fost abandonata in anii '40.

In prezent, extrem de populare sunt masuratorile antropometrice realizate de companiile private pentru a determina marimea pantofilor si hainelor pe care trebuie sa le produca.

Gigantul si piticul

Un celebru caz de gigantism in Romania a fost cel al lui Gogea Mitu, nascut pe data de 14 iulie 1914, in Dolj. Uriasul masura 2,42 metri, cantarea 183 de kilograme si purta la pantofi numarul 50. Gogea Mitu a fost campion la box dar, din cauza complicatiilor bolii, a murit la doar 22 de ani. Scheletul lui este pastrat la Institutul de Medicina Legala ca obiect de studiu pentru studentii medicinisti.

La capitolul pitici, romanul Gherasim Cornescu a fost inregistrat cu cea mai mica inaltime: 1,14 metri. Cel mai scund pitic din Romania ocupa locul 16 in topul elaborat de antropologii germani in anul 1914, prima pozitie fiind atribuita piticului Borwilawsky, ce masura 78 cm inaltime.